

Заступники міністрів / Група доповідачів

GR-DEM

Група доповідачів з питань демократії

GR-DEM(2015)2   9 січня 2015р.¹

План дій для України на 2015 – 2017 рр.

Документ підготовлено офісом Генерального директорату Програм

COMMITTEE
OF MINISTERS
COMITÉ
DES MINISTRES

---

¹ Доступ до цього документа обмежений до розгляду Комітетом міністрів.

Зміст

Загальний огляд	3
Впровадження та методики звітності.....	3
1. Конституційна реформа та функціонування демократичних інституцій	4
1.1. Огляд Конституції	4
1.2. Вибори та виборче законодавство	5
1.3. Ефективне функціонування українського парламенту (Верховна Рада)	5
2. Реформа судової системи	6
2.1. Ефективне функціонування та організація судової системи	6
2.2. Реформа кримінального судочинства	7
3. Демократичне управління.....	7
3.1 Децентралізація та реформа місцевого самоврядування.....	8
3.2. Виховання в сфері прав людини та демократичної громадянськості.	9
3.3. Демократичне управління та управління соціокультурним різноманіттям	9
4. Економічні злочини.....	9
4.1. Боротьба з корупцією	10
4.2. Боротьба з відмиванням грошей	10
4.3. Боротьба з кіберзлочинністю.....	11
5. Права людини	11
5.1. Запобігання тортурам, жорсткому поводженню та безкарності; Реформа міліції та пенітенціарної системи	12
5.2. Торгівля людьми.....	13
5.3 Омбудсмен.....	14
5.4 Свобода зібрань.....	14
5.5. Свобода медіа	14
5.6. Захист меншин.....	15
5.7. Запобігання дискримінації.....	16
5.8. Соціальні права.....	16
5.9. Внутрішньо переміщені особи.....	16
5.10. Домашнє насилля	17
5.11. Права дітей та молоді	17
5.12. Громадянське суспільство	18
Синopsis Плану дій Ради Європи для України на 2015 – 2017й роки	19
Додаток I – Проект бюджету Плану дій України на 2015 – 2017й роки	24

Загальний огляд

План дій для України на 2015-2017-ий роки є спільною ініціативою Ради Європи та української влади. Мета цього Плану дій – підтримати Україну у виконанні її законодавчих та конкретних зобов'язань як держави-члена Ради Європи та сприяти фундаментальним питанням прав людини та верховенства закону в Україні. Ця ініціатива оновлює зобов'язання Ради Європи допомагати Україні в її невідкладному порядку денному реформ у тих сферах, що належать до компетенції Ради Європи – прав людини, верховенства закону та демократії.

У Плані дій на рівні з пріоритетами країни відображено питання, окреслені у найсвіжіших даних органів моніторингу Ради Європи, резолюціях та рекомендаціях щодо України. Крім того, План дій створено на основі Плану дій для України на 2011–2014-ий роки та Пакету документів щодо негайних дій в рамках співпраці із Радою Європи 2014 року. Органи Ради Європи повідомляють, що План дій охоплює Комітет міністрів, Парламентську асамблею, Комісара з прав людини Ради Європи, Венеціанську комісію, Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи катуванню, Рамкову конвенцію про захист національних меншин і Спеціального радника Генерального секретаря Ради Європи з питань України. Головними бенефіціарами співпраці Ради Європи є державні установи, громадянське суспільство і широкий загал.

Впровадження і методика звітності

Впровадження цього Плану дій оцінюватиметься Радою Європи спільно з українською владою. Для цього буде започатковано Наглядний комітет, який складатиметься із представників Ради Європи, Міністерства закордонних справ та інших загальнодержавних зацікавлених сторін, залучених до впровадження Плану дій. Наглядний комітет регулярно зустрічатиметься для того, щоб оцінювати впровадження ухвалених проектів та обговорювати пропозиції для майбутньої співпраці.

Якщо розглядати майбутні дії через призму проблем прав, життєво важливо домогтися максимального ефекту від спільних заходів Ради Європи в Україні. Потрібно одночасно підкреслювати підзвітність представників державної влади, концепції рівності і недискримінування, участі та надання повноважень жителям України, особливо тим, які є найбільш соціально та економічно вразливими. Залучення організацій, що об'єднують представників громадянського суспільства, до етапів розробки, координації, впровадження та отримання користі від заходів, дасть можливість Раді Європи працювати над тим, щоб вони були почуті, а їхні озвучені потреби були задоволені.

Рада Європи регулярно інформуватиме про прогрес та результати Плану дій. Зі свого боку, офіс Генерального директорату Програм надаватиме проміжні та фінальні звіти Комітету міністрів.

Офіс Ради Європи в Україні та операційні служби в Страсбурзі відповідатимуть за менеджмент та впровадження Плану дій. Зокрема, офіс Ради Європи в Україні відіграватиме важливу роль у координації заходів із впровадження на місцях.

Проекти в рамках Плану дій фінансуватимуться із кількох джерел, і координуватимуться з делегацією Європейського Союзу. Фінансування надається із звичайного бюджету Ради Європи, а також із благодійних внесків від країн-донорів та міжнародних організацій, у тім числі Європейського союзу/Програма співпраця в рамках партнерства Ради Європи та Східного партнерства (PCF) на 2015-2017-ий роки.

Загальні юридичні джерела

ГС/ІНФ(2014)40, 22 жовтня 2014, Тези виступу Генерального секретаря на 1210-ій зустрічі з заступниками міністрів (22 жовтня 2014 р.); Пакет негайних заходів у рамках співпраці з Україною ОГДПрог/Інф(2014)7; Зустріч між ГС та Клімкіним, Міністром закордонних справ України (2 вересня); ОГДПрог/Інф(2014)11 Співпраця з Україною: Пакет негайних заходів, проміжний звіт-характеристика - серпень 2014 (18 вересня 2014); План дій для України на 2011 – 2014й роки, 12 червня 2013; Фінальний звіт про План дій на 2011 – 2014й рік, 12 листопада 2014; Обговорення

ситуації в Україні під час зустрічі Комітету міністрів; Зустріч КМ (2014)46 1196; Спеціальний звіт дорадчого комітету щодо рамкової конвенції з дотримання прав національних меншин в рамках візиту до України 21-26 березня 2014; 2 квітня 2014; Висновки Європейського комітету з соціальних прав щодо Європейської соціальної хартії у 2013 (Україна), січень 2014; Венеціанська комісія; Документи, підписані та ратифіковані Україною; Рекомендації ПАРЄ 2035 (2014)1; 29 Висновки ПАРЄ 1974 (2014); Док. ПАРЄ. 13610; Док. ПАРЄ. 13542; Док. ПАРЄ. 13543; Док. ПАРЄ. 13514; Док. ПАРЄ. 13595; Пояснювальні записки та пропозиції Ради Європи; Брифінги Генерального секретаря; Пакет негайних заходів у рамках співпраці з Україною 25 березня 2014; Дії Президента між другою та третьою частинами звичайної сесії 2014-го року, 21 червня 2014; Проект декларації (для голосування) ГС(27)16PROV Сепаратистські настрої в Україні та сусідніх до неї країнах від 13 жовтня 2014; Досягнення моніторингової процедури Асамблеї (жовтень 2013 – вересень 2014); Звіт 1 Комітету щодо дотримання зобов'язань з боку країн-членів Ради Європи (Моніторинговий комітет).

1. Конституційна реформа та функціонування демократичних інституцій

Загальний огляд

Конституційна реформа – одна з основних на порядку денному української влади, і Рада Європи надала підтримку, щоб зробити її більш ефективною, і гарантувати, що зміни до Конституції відповідають стандартам Ради Європи, особливо в питаннях виборів, судової системи і децентралізації.

Венеціанська комісія Ради Європи взяла на себе провідну роль у допомозі спробам конституційної реформи України. Головним чином, за допомогою надання експертної підтримки представникам влади. Венеціанська комісія допомагала депутатам Верховної Ради, українським експертам і чиновникам розробляти зміни до Конституції.

Крім цього, Генеральний секретар Ради Європи додатково посприяв задоволенню потреб України, призначивши Спеціального радника, який допомагає спікеру Верховної Ради експертними знаннями в питаннях конституційної реформи та реформи виборчого законодавства. Спеціальний радник Генерального секретаря з питань України, своєю чергою, сконцентрував зусилля на тому, щоб залучати до виборчої та конституційної реформ як представників української влади, так і представників громадянського суспільства. Рада Європи також продовжувала заходи співпраці, які гарантували залучення громадянського суспільства до процесу конституційних реформ.

Загальні цілі

Довести конституційну реформу і реформу виборчого законодавства в Україні до повної відповідності європейським стандартам та сприяти ефективній роботі українського парламенту, згідно з розпорядженнями моніторингових органів та місій спостерігачів Ради Європи.

Очікувані результати

- Сприяння конституційному процесу гарантуватиме, що зміни до Конституції відповідають європейським стандартам, особливо в сфері виборчого права, судової системи і децентралізації.
- Буде покращено виборче законодавство та виборчий процес, як на загальнонаціональному рівні, так і на місцях.
- Верховна Рада України отримає допомогу у перегляді внутрішніх правил парламентської процедури.

Пріоритети детальніше

1.1. Огляд Конституції

Венеціанська комісія активно сприяла конституційній реформі в Україні. В рамках допомоги

Ради Європи у розробці змін до Конституції, які відповідали б європейським стандартам, Венеціанська комісія обмінювалася думками з Конституційним комітетом Верховної Ради та українськими експертами і підготувала свій Висновок щодо змін до Конституції. Після цього обговорення проект змін, підготовлений Президентом України, було подано на розгляд до Венеціанської комісії, яка повідомила свій висновок у липні (прийнятий у жовтні 2014 р.).

Представники української влади подали запит до Венеціанської комісії щодо подальшої підтримки для продовження розробки Конституції, узгодженої з європейськими стандартами. Рада Європи готова продовжувати надавати експертну підтримку для розробки всеосяжних і таких, що відповідали б європейським стандартам, змін до Конституції, особливо в сферах юридичної системи, виборів та місцевого самоврядування. Також Рада Європи готова в будь-який момент надати свій висновок щодо проекту змін до Конституції.

1.2. Вибори та виборче законодавство

Рада Європи, з-поміж іншого, сприяла владі України у забезпеченні чесного виборчого процесу. Допомога уряду України надавалася для того, щоб гарантувати відповідність європейським стандартам виборчого законодавства як для парламентських, так і для місцевих виборів. Крім цього, Рада Європи працювала над забезпеченням європейських стандартів у сферах прецедентної практики Європейського суду з прав людини, у сфері компетенції Венеційської комісії та рекомендацій ОБСЄ/БДПЛ (Організації з питань безпеки та співробітництва у Європі та Бюро демократичних інститутів і прав людини).

Також органи Ради Європи були безпосередньо залучені до надання допомоги в контексті президентських виборів, які відбулися навесні 2014 р. За результатами моніторингу електорального процесу на виборах Президента, Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) порадила заходи для покращення цілісності, прозорості та якості виборчого процесу. Потому Венеціанська комісія сприяла вирішенню у Вищому адміністративному суді виборчих спорів. Парламентські вибори, що пройшли восени 2014 р. в Україні, також відбувалися за допомоги Ради Європи через підтримку ПАРЄ та тренінги для місцевих спостерігачів на виборах. Метою цих дій було сприяння цілісності, прозорості та якості виборчого процесу та робота над запобіганням фальсифікаціям на виборах.

Додаткові заходи були направлені на залучення до виборів громадянського суспільства, підготовку мережі тренерів, які мали б досвід роботи на виборах, покращення гендерного балансу у політиці. З-поміж іншого, Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи направив місію спостерігачів на місцеві вибори, які проходили одночасно із президентськими.

Хоча електоральне поле і вважається міжнародними спостерігачами загально прийнятним для проведення демократичних виборів, важливим пріоритетом і довготерміною рекомендацією Ради Європи залишається проведення всеосяжної реформи виборчої системи, яка б забезпечила повне представлення всіх громадян України. Рада Європи вважає проблемою відсутність уніфікованого виборчого кодексу. Крім того, як зазначено у висновках Венеціанської комісії та рекомендація Групи держав проти корупції Ради Європи (GRECO), всеосяжний перегляд законодавства щодо фінансування передвиборчих кампаній та витрат на них, а також прозорості політичних партій, піде на користь виборчому процесу. Рада Європи налаштована сприяти уряду України відповідати міжнародним стандартам. Рекомендації та поради Ради Європи спрямовані на вдосконалення виборчого процесу в Україні, як на загальнонаціональному, так і на місцевому рівнях. Крім цього, докладаються зусилля в напрямку реформування виборчого законодавства та його застосування, менеджменту виборів, а саме ефективних та дієвих виборчих дільниць, підрахунку бюлетенів та процедур в день виборів. На все це буде направлена подальша співпраця із Радою Європи. Венеціанська комісія також надаватиме експертну підтримку в питанні виборчої реформи та практики. На додачу до цього, дії Ради Європи будуть спрямовані на те, що забезпечити ефективний механізм покращення навичок моніторингу виборів в організаціях, які об'єднують представників громадянського суспільства.

1.3. Ефективне функціонування українського парламенту (Верховна Рада)

Правила процедури Верховної Ради, як записано у Конституції України, регулюють формування та роботу парламентських груп, організації комітетів, роботи Секретаріату парламенту та інші питання, життєво важливі для роботи парламенту.

З метою вдосконалення діяльності цього принципово важливого органу влади Рада Європи брала участь у нещодавніх заходах співпраці із Верховною Радою. Це відбувалося відповідно до Резолюції ПАРЄ 1601 за допомоги процедурних вказівок Венеціанської комісії та Групи держав проти корупції Ради Європи щодо прав і обов'язків більшості та опозиції.

Рада Європи через органи Групи держав проти корупції Ради Європи, через Європейський суд з прав людини, ПАРЄ та Венеціанської комісії буде спрямовувати свої майбутні зусилля щодо Верховної Ради України шляхом допомоги у перегляді внутрішніх правил процедури парламенту. Крім цього, потребують покращення увага парламентарів до реалізації стандартів та політики Ради Європи у сферах прав людини, демократії та верховенства закону. Для цього потрібна взаємодія з експертами Ради Європи.

Для забезпечення ефективної діяльності парламенту подальшу підтримку Верховній Раді забезпечуватиме ПАРЄ.

Юридичні джерела

Загальні юридичні джерела. Також ПМВ(27)4 Спостереження за достроковими місцевими виборами в Україні від 25 травня 2014 р. (15 жовтня 2014 р.); 27-ма СЕСІЯ Палати місцевих влад Страсбург, 14-16 жовтня 2014 р.; ПМВ(27)4 Спостереження за достроковими місцевими виборами в Україні 15 жовтня 2014 р.; Конгрес місцевих та регіональних влад 27-ма СЕСІЯ Страсбург, 14-16 жовтня.

2. Реформа судової системи

Огляд

Важливим стимулом для активації роботи уряду України над реформою судової системи стало набуття чинності у 2012 р. Кримінально-процесуального кодексу (КПК), ухваленого відповідно до рекомендацій Ради Європи. Після цього було ухвалено значну кількість законодавчих актів, зокрема Закон про генеральну прокуратуру, Закон про адвокатуру, Закон про безоплатну правову допомогу і новий Закон про прокуратуру.

Шляхом спільних заходів Рада Європи значно допомогла уряду України в його намаганнях просувати судові реформи, щоб посилити довіру громадськості до українських органів влади. Зокрема, Рада Європи надала експертну допомогу у розробці, оцінці та впровадженні Закону про відновлення довіри до судової влади в Україні. Також для того, щоб сприяти стратегічному розвитку судової реформи, нещодавно Спеціальний радник Генерального секретаря став представляти Раду Європи в Раді із судової реформи при Президенті України.

Загальна мета

Домогтися функціонування судової системи у відповідності з галузевими європейськими стандартами і покращити щоденну працю та ефективність правосуддя в судах.

Очікувані результати

- Українське законодавство та практика його застосування наблизяться до європейських стандартів щодо незалежної, ефективної і професійної судової влади;
- Реформи в сфері виконання кримінальних покарань пришвидшаться, відповідно до європейських стандартів та рекомендацій.

Пріоритети детально

2.1. Ефективне функціонування та організація судової системи

Рада Європи надала експертну підтримку у перегляді законодавства про судову систему, щоб сприяти його приведенню у відповідність із судовою практикою Європейського суду з прав людини та висновками Венеціанської комісії. Зокрема, йшлося про залучення до розробки Закону про відновлення довіри до судової влади в Україні, важливого законодавчого акту для всієї

судової системи України. Його було складено на основі більшості рекомендацій Ради Європи, і він має прямий вплив на організацію та функціонування судової влади та її інституцій в Україні. Рада Європи також працювала над тим, щоб підтримати інституційну незалежність судової системи, поширювати етичні стандарти, проводити тренінги, зокрема в тому, що стосується Європейської конвенції з прав людини. Європейська комісія Ради Європи з питань ефективності правосуддя (CEPEJ) також зробила внесок в оцінку судової системи та національних судів.

В рамках заходів співпраці Ради Європи та України, особлива увага приділялася підвищенню незалежності, ефективності та професіоналізму судової системи. Через мережу HELP Національна школа суддів України, Національна академія прокуратури України та Національна асоціація юристів брали участь у щорічних мережових конференціях, щоб обмінюватися кращим практичним досвідом та покращувати координацію між міжнародними та національними інституціями, які займаються тренінгами в сфері прав людини. Крім того, експертна оцінка поточного законодавства та його практичного застосування, проведена Радою Європи, вилилася у рекомендацію, що потрібно переглянути суддівську систему самоуправління з метою на вдосконалення структури та оптимізації прозорості суддівських органів самоуправління.

Беручи до уваги те, що вагома судова реформа вимагатиме змін до Конституції, на запит представників української влади Рада Європи надасть підтримку у підготовці всеосяжної концепції судової реформи та впровадження для цього відповідних законодавчих рамок у відповідності з міжнародними стандартами незалежності. Рада Європи додатково сприятиме уряду України в імплементації Закону про відновлення довіри до судової влади в Україні, зокрема додатково працюватиме над процедурами перевірки представників судової влади. Подальша співпраця включатиме підтримку імплементації нещодавно прийнятого в Україні Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність, а також підтримку всіх залучених до цього установ. Ефективний менеджмент судів та альтернативні методи вирішення спорів також активізуватимуться заходами Ради Європи в Україні. І наостанок, Рада Європи має намір продовжити підтримку, направлену на підвищення обізнаності суддів та юристів щодо Європейської конвенції з прав людини, прецедентів Європейського суду з прав людини та оновленої Європейської соціальної хартії, що в майбутньому покращить ситуацію з правами людини в Україні.

2.2. Реформа кримінального судочинства

Рада Європи сприяла процесу реформи кримінального судочинства шляхом навчання та нарощення потенціалу суддів, прокурорів, юристів, кримінальних слідчих та інших учасників сфери кримінального правосуддя в питаннях, що стосуються впровадження Кримінально-процесуального кодексу. Крім того, новий Закон про Генпрокуратуру є виконанням давнього зобов'язання України перед Радою Європи і є важливим досягненням співпраці Ради Європи з Україною, а також вагомим кроком у модернізації кримінального правосуддя в Україні.

Подальша співпраця зосередиться на питаннях пробації та альтернативних видах покарання в рамках надання експертної думки щодо проекту Закону про пробацію, просування альтернативних видів покарання та підвищення обізнаності суддів та прокурорів в цих питаннях. Також далі передбачене нарощення потенціалу тюремного персоналу середньої та вищої ланки, а також нарощення потенціалу українських спеціалістів в юридичній сфері, щоб вони краще застосовували положення Європейського суду з прав людини на етапі досудового слідства та гарантували чесний судовий розгляд.

Рада Європи продовжила співпрацю з Україною в цій сфері, щоб покращити ефективність кримінального правосуддя в Україні, сприяти ефективним розслідуванням порушень в сфері прав людини. Рада Європи також зробить свій внесок у застосування нового Кримінально-процесуального кодексу, зокрема шляхом заснування Державного бюро розслідувань і покращення роботи прокуратури, одночасно із нарощенням потенціалу правників, щоб вони застосовували і відстежували в своїй щоденній роботі з кодексом європейські стандарти.

Ще одна мета співпраці – покращити якість правової допомоги та підтримка імплементації нового Закону про Прокуратуру та Закону України про безоплатну правову допомогу. Рада Європи надалі

надаватиме юридичні консультації та допомагатиме у розробці проектів та імплементації законодавства, яке веде до виконання відповідних рішень Європейського суду з прав людини.

Юридичні джерела

Загальні юридичні джерела. Крім цього Україна: оцінка виконання – 2014 Видання Європейської комісії з ефективності правосуддя (СЕРЕЈ) Схема для оцінки судових систем 2013 2014.

3. Демократичне управління

Загальний огляд

Рада Європи різними способами долучилася до розвитку ефективного управління в Україні. Шляхом розвитку місцевої та регіональної демократії в Україні Рада Європи пропагувала найкращі європейські практики та стандарти та працювала над підвищенням довіри до обраних представників. Шляхом співпраці з Радою Європи розвивалося місцеве самоуправління та децентралізація. Також експертна допомога з юридичних та інституційних питань сприяла демократичному управлінню.

Залучення до співпраці діячів національного, регіонального та місцевого рівня як в українському уряді, так і громадянському суспільстві, є центральним елементом роботи Ради Європи над демократією в Україні. Впровадження демократичних реформ активувалося шляхом заходів Ради Європи для популяризації демократичної громадянськості, розвитку збалансованих підходів до місцевого розвитку. Акцент, відповідно до стандартів Ради Європи, робився на культурі, спадку та соціокультурному різноманітті в Україні.

Загальна мета

Вдосконалювати демократію в Україні шляхом посилення самоуправління, розвитку освіти в сфері демократичної громадянськості та підтримки місцевих демократичних процесів для стратегічного оновлення.

Очікувані результати

- Буде надано експертну підтримку для проведення реформи місцевого самоуправління та перегляду і покращення законодавства, необхідного для реформ, відповідно до принципів та стандартів місцевої та регіональної демократії;
- Буде проведено тренінги та надано освітні ресурси для освіти в сфері прав людини та залучення молоді до демократичних процесів;
- Місцеві учасники демократичних процесів отримають підтримку для здійснення стратегічного оновлення, для сприяння сталому соціальному та економічному розвитку;
- Шляхом всеосяжної міжкультурної стратегії відбуватиметься сприяння міжкультурній інтеграції.

Пріоритети детально

3.1 Децентралізація та реформа місцевого самоврядування

Під час приєднання до Європейської хартії місцевого самоврядування у 1993 році Україна взяла на себе низку зобов'язань. Прийняття Концепції місцевого самоврядування у квітні 2014 з наступним сприянням Ради Європи у її розвитку, позначило початок ключового процесу децентралізації. У травні 2014 організований Радою Європи Конгрес місцевих та регіональних влад (Конгрес) запустив нову Пост-моніторингову процедуру з метою конкретної імплементації рекомендацій Конгресу у сфері місцевого самоврядування.

Шляхом підтримки впровадження європейських стандартів ефективного управління Рада Європи доклала зусиль для посилення інституціональної значущості місцевої влади. За сприяння експертів Ради Європи було надано експертні висновки щодо реформи місцевого самоврядування,

територіальної організації та законів, які базуються на Праві територіальних громад на об'єднання та на Співпраці територіальних громад. У 2014 р. Венеціанська комісія шляхом оцінки проектів відповідних змін до Конституції підготувала початок реформи децентралізації. Представникам влади України також допомагали в обговоренні ухваленої Конгресом Рекомендації 348 (2013) з приводу місцевої та регіональної демократії в Україні.

Визначення принципів ефективного управління в Україні, а також знайомство українських представників місцевої влади із його кращими практиками в майбутньому сприятиме покращенню місцевого управління. Для того щоб підсилити інституційну позицію місцевих урядових асоціацій, для них були розроблені плани дій, етичні кодекси та процедури. Рада Європи підтримала ухвалення програми Академії лідерства, яка навчатиме місцевих представників влади і надалі розвиватиме діяльність асоціацій місцевого самоврядування. Завдяки координації з Радою Європи та її увазі до децентралізації просуваються реформи місцевих урядів. Додатково Конгрес місцевих та регіональних влад проводив моніторинг українських дострокових виборів та надавав Венеціанській комісії юридичний висновок щодо змін до Конституції. Все це дало змогу Конгресу зробити попередні висновки щодо ситуації із місцевим самоврядуванням та децентралізацією в Україні.

В майбутньому Рада Європи має намір продовжувати сприяння представникам як загальнонаціональної, так і місцевої влади шляхом надання юридичних консультацій з питань законодавства. Особливу увагу планується приділяти самоврядуванню, децентралізації, зокрема територіальній реформі, співпраці на міжмуніципальному рівні та представницькій демократії. Шляхом активної участі в робочих групах Рада Європи сприятиме місцевим представникам влади розробляти законодавство на місцях: вдосконалювати концепцію місцевого самоврядування, підвищувати компетентність місцевої влади, керувати місцевими бюджетами та фінансами. Представникам влади надаватимуть підтримку в імplementації відповідних рекомендацій Ради Європи, і всі зацікавлені сторони отримають сприяння у покращенні інституційного діалогу. Представники влади на всіх рівнях знатимуть більше про європейські стандарти у сфері місцевого самоврядування. Заходи співпраці Ради Європи і надалі посилюватимуть юридичне та інституціональне середовище, щоб привести їх у відповідність із Європейською хартією місцевого самоврядування. Інституційні та лідерські можливості місцевих представників влади буде збільшено, зростатиме обізнаність місцевих представників влади щодо ролі і відповідальності в рамках загальної системи управління. Пост-моніторингову програму на 2015-й рік зараз розробляє Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи.

3.2. Виховання в сфері прав людини і демократичної громадянськості

Співпраця у вихованні у сфері прав людини та демократичної громадянськості включає в себе розробку стійких механізмів їхньої популяризації в Україні у відповідності із цілями та принципами Хартії Ради Європи про виховання демократичної громадянськості та виховання в сфері прав людини (EDC/HRE, ВДГ/ВПЛ). Шляхом розвитку потенціалу професіоналів у галузі виховання, молоді та місцевих діячів, а також заходів спрямованих на залучення молоді у заходах на рівні громади Рада Європи намагається втілити у життя положення Хартії Ради Європи про ВДГ/ВПЛ. Рада Європи продовжуватиме активну популяризацію прав людини та демократичної громадянськості шляхом підвищення культури демократії в школах з метою підготовки молоді до дорослого життя як активних громадян демократичних спільнот.

Щоб підвищити рівень активної демократичної громадянськості, українським школам надаватиметься технічна підтримка та тренінги. На базі освітніх установ будуть проводитися тренінги з демократичної громадянськості і/або прав людини для окремих працівників сфери освіти та представників громадянського суспільства, які мають відношення до цієї сфери. Співпраця із релевантними місцевими діячами допоможе ефективно просувати ці концепції в освітніх закладах.

3.3. Демократичне управління та управління соціокультурним різноманіттям

Шляхом співпраці з національним та місцевим урядом, з приватним сектором та громадянським суспільством Рада Європи зосередилася на ефективному розвитку спільнот, заснованому на культурно різноманітних ресурсах та інтересах як в українських містах, так і в самому регіоні.

За рахунок Київської ініціативи Рада Європи показала вигоду від скоординованого та комплексного планування щодо низки ключових ініціатив, а саме: історичний спадок, захист довкілля, туризм, культура, освіта та економічний розвиток. В цьому випадку вдалося залучити до співпраці й громадськість і здобути максимальну вигоду.

Метою заснування української мережі Інтеркультурних міст була популяризація міжкультурного діалогу шляхом міжсекторальних обмінів між секторами освіти, культури, економіки та мас-медіа. Регулярна та віддана робота працівників міської адміністрації дала можливість залучити до проекту різних людей та організувати їхню участь так, щоб посилювати демократію на місцях та поглиблювати довіру між представниками меншин.

Рада Європи має намір зосередити свою подальшу роботу на стратегічному оновленні цільових сфер в Україні допомагаючи представникам загальнодержавної, регіональної та місцевої влади долучитися до соціального та економічного стійкого розвитку. Надалі досвід здобутий українськими містами під час їхньої участі в мережі Інтеркультурних міст буде використано для подальшої міжкультурної інтеграції шляхом розвитку всеосяжної інтеркультурної стратегії і обізнаності з використанням інструментів Ради Європи, її прикладів та експертної підтримки.

Юридичні джерела

Загальні юридичні джерела

4. Економічні злочини

Загальний огляд

У відповідності до звіту від березня 2014 р., Група держав проти корупції (GRECO) встановила, що Україна задовільно впровадила більше половини її рекомендацій. Додаткові кроки потрібні для прийняття законів та забезпечення повної імплементації нового антикорупційного законодавства з одночасним проведенням загальнонаціональної антикорупційної політики відповідно до рекомендацій GRECO.

Уряд України активно намагається боротися з корупцією за допомогою змін до юридичних та інституційних структур, які протидіють корупції та кібер-злочинності. Рада Європи готова продовжити надавати експертну допомогу та консультації в питаннях посилення потужностей національних установ, покращення регуляторної бази відповідно до стандартів Ради Європи, розробляти концепції та програми тренінгів.

Загальна мета

- Краще запобігати корупції, усіляко унеможливити її, відмивання грошей та кібер-злочинність шляхом посилення інституційних потужностей і практик. А також одночасно покращувати законодавче середовище відповідно до порад і рекомендацій GRECO, GRETA, MONEYVAL та Будапештської конвенції.

Очікувані результати

- Українське антикорупційне законодавство та політика покращаться, і потужності відповідних українських інституцій зростатимуть, що забезпечуватиме ефективну і дієву імплементацію всіх законодавчих актів;
- Українська влада і надалі розвиватиме і покращуватиме систему, що протидіє відмиванню грошей та фінансуванню тероризму відповідно до європейських стандартів та рекомендацій MONEYVAL;
- В Україні як чиновники сфери кримінального судочинства, так відповідні установи та зацікавлені сторони ефективно співпрацюватимуть в боротьбі із кібер-злочинністю відповідно до європейських та міжнародних стандартів та практик.

Пріоритети детально

4.1. Боротьба з корупцією

Нещодавно уряд України за сприяння Ради Європи зробив дуже важливі законодавчі кроки в боротьбі з корупцією. У жовтні 2014 р. Верховна Рада ухвалила пакет законів, що стосувалися боротьби з корупцією, а також ухвалила Антикорупційну стратегію на 2014–2017-ий роки і дала дозвіл на створення Антикорупційного бюро. Рада Європи сприяла розробці нового Антикорупційного плану дій. Після оцінки української системи декларування доходу та активів до проекту змін в законодавство про декларування доходу та активів було додано деякі рекомендації.

Проекти законів з протидії корупції отримали коментарі та пропозиції органів Ради Європи і були взяті до уваги Верховною Радою. Для оптимізації знань про поточні європейські стандарти у боротьбі з корупцією також були розроблені навчальні програми, майстер-класи та інструкції. Рада Європи має намір продовжувати співпрацю у сфері ефективного управління і боротьби з корупцією, відповідно до рекомендацій Групи держав проти корупції та європейських стандартів. Зараз організуються спеціально розроблені тренінги щодо відповідальності посадовців за корупційні правопорушення.

Узгодження законів, нещодавно прийнятих в антикорупційному пакеті, та їхня імплементація у відповідності до стандартів Ради Європи буде забезпечена шляхом заходів GRECO і Ради Європи в Україні. За рахунок підтримки України в антикорупційних діях, Україні сприятимуть у створенні прозорих та підзвітних інституцій. Рада Європи також працюватиме над посиленням здатності українського уряду запобігати корупції і одночасно підвищуватиме інституціональну здатність правоохоронних органів розслідувати порушення та притягувати до відповідальності винних у злочинах, пов'язаних із корупцією. Шляхом низки заходів із залученням експертів із Групи держав проти корупції, Парламентської асамблеї та Венеціанської комісії в питаннях протидії корупції буде надано підтримку нещодавно обраним законотворцям. Також проводитимуться заходи із обміну досвідом, лобювання регуляторної бази та навчання співробітників. Надалі просуватиметься розробка кодексу поведінки депутата, щоб зняти занепокоєння щодо політичного фаворитизму, конфлікту інтересів та використання парламентарями свого мандату.

4.2. Боротьба з відмиванням грошей

В нещодавньому попередньому звіті стосовно ситуації в Україні Комітету експертів з оцінки заходів боротьби із відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (MONEYVAL) Україна зображена такою, що досягла конкретного прогресу у своїх зусиллях в боротьбі з відмиванням грошей. Була проведена робота над практично усіма недоліками, зазначеними у звіті третього раунду взаємної оцінки. Але ще знадобляться додаткові зусилля у сфері відповідальності за кримінальні злочини та тероризм, а також деякі прояснення щодо режиму запобігання злочинам, щоб повністю дотримуватися Ключових рекомендацій Групи із протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму (FATF). Дії Ради Європи в цій сфері також включатимуть роботу з представниками української влади над подальшою розробкою та вдосконаленням системи із запобігання відмиванню грошей та боротьбі із фінансуванням тероризму, щоб вона була у відповідності із європейськими стандартами та рекомендаціями MONEYVAL. Буде посилена співпраця на національному рівні, а також збільшено можливості в таких ключових сферах як фінансові розслідування, нагляд за роботою банків на центральному і регіональному рівнях. Крім того, Рада Європи сприятиме уряду України розширювати законодавчі, регуляторні та наглядові функції Державного комітету із фінансового моніторингу України, Національного банку України, Державної комісії із цінних паперів та фондового ринку та Державної комісії із регулювання ринку фінансових послуг.

4.3. Боротьба з кіберзлочинністю

Україна є учасницею Конвенції щодо боротьби з кіберзлочинністю (Будапештська Конвенція) і брала участь у проекті CyberCrime@EAP з проблем кіберзлочинності в рамках Організації Східного Партнерства. У контексті співпраці України з Радою Європи влада визначила певні стратегічні пріоритети щодо кіберзлочинів і оцінила заходи, вжиті в цьому відношенні. Крім того, Рада Європи

забезпечила Україну інструментами для дій проти кіберзлочинності, включаючи міжнародні заходи в зусиллях, спрямованих на боротьбу з кіберзлочинністю.

Проект стратегії кібербезпеки для України був підготовлений Урядом і, як очікується, найближчим часом буде прийнятий. Крім того, був розроблений новий закон для вирішення низки прогалин після набрання чинності нового Кримінально-процесуального кодексу. Надавалися консультації зі створення спеціалізованих підрозділів. Україна значно зміцнила свій інституційний потенціал за допомогою окремого Відділу боротьби з кіберзлочинністю, створеного у 2012 у складі Міністерства внутрішніх справ та Підрозділу боротьби з кіберзлочинністю в рамках Державної служби охорони. Україна й надалі розвиває тренінгові концепції судового та правоохоронного примусового виконання. Україна наразі відіграє активну роль в пов'язуванні розслідувань кіберзлочинів з іншими злочинами, які стосуються відмивання грошей та злочинних прибутків, і служить прикладом для інших країн Східного партнерства.

Деякі невирішені проблеми, пов'язані зі співпрацею проти кіберзлочинності, будуть розглядатися в рамках наступних проектів з кіберзлочинності, таких як завершення законодавчих реформ стосовно кіберзлочинності (процесуальне законодавство та пов'язані з цим гарантії), завершення судових тренінгових стратегій стосовно кіберзлочинності, зміцнення потенціалу міжнародного співробітництва в умовах співробітництва «міліція-поліція» та надання підтримки реалізації проекту стратегії кібербезпеки. Крім того, Рада Європи буде працювати в напрямку зміцнення потенціалу в галузі кримінального правосуддя в сфері боротьби з кіберзлочинністю на основі Будапештської Конвенції, включаючи підтримку підрозділів з боротьби з високотехнологічною злочинністю та правоохоронців для співпраці з постачальниками інтернет-послуг, заходи проти дитячої порнографії та ефективного міжнародного співробітництва.

Юридичні джерела

Візит до України Комітету Ради Європи із протидії тортурам 18.09.2014; Greco RC-I/II (2009) 1E 4й Додаток спільних першого та другого раунду оцінки Четвертий додаток до звіту про відповідність про Україну Ухвалений GRECO на 63-ій Пленарній зустрічі 31-ого березня 2014-ого, Конвенція по кіберзлочинах (ETS No. 185); Оцінка Комітету Конвенції по кіберзлочинах (Т-СУ); Оцінка та рекомендації від CyberCrime@EAP (Східне партнерство).

5. Права людини

Загальний огляд

Захист прав людини є важливим питанням для уряду України, Рада Європи відіграла важливу роль в просуванні України в напрямку досягнення європейських стандартів прав людини.

Уповноважений з прав людини брав активну участь у зусиллях, спрямованих на вдосконалення дотримання прав людини в Україні за допомогою візитів, звітів та рекомендацій. У звіті, датованому лютом 2014 року, Комісар надав незалежний аналіз основних проблем в галузі прав людини на поточний момент, згідно з яким була розроблена «Дорожня Карта» для допомоги українській владі в вирішенні основних проблем в сфері прав людини.

Крім того, Управління Уповноваженого з прав людини Ради Європи розгорнуло місію Радника з прав людини в Києві, який уважно стежить за розвитком подій в галузі прав в Україні і залишається у безпосередньому контакті з ключовими діючими особами щодо прав людини на місцях. Комітет Ради Європи з запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КЗТ) додатково бере активну участь у роботі в Україні, в рамках цієї роботи КЗТ провів спеціальний візит в Україну у вересні 2014 року.

Генеральний секретар Ради Європи створив Міжнародну консультативну групу для забезпечення того, щоб розслідування насильницьких інцидентів, що відбувалися на Майдані та в Одесі, починаючи з листопада 2013 року, і надалі, відповідали всім вимогам Європейської Конвенції з прав людини та прецедентного права Європейського суду з прав людини. Співпраця була налагоджена в рамках робочих сесій, візитів і національної зустрічі зацікавлених сторін для подальшої оцінки потреб і

досягнення домовленості про необхідні заходи підтримки. Спеціальний Представник Генерального секретаря Ради Європи в Україні також доклав зусиль до поліпшення ситуації із дотриманням прав людини в Україні за допомогою оцінки потреб у реформах та проектів із органами влади, представниками громадянського суспільства та міжнародним співтовариством.

Теперішній розвиток Національної стратегії з прав людини, спрямований на вдосконалення правової та інституційної основи захисту прав людини і створення механізму всебічної підтримки реалізації індивідуальних прав і свобод людини в Україні, є довгоочікуваним досягненням. За цим політичним документом буде йти План дій з прав людини, розроблений за сприяння Ради Європи разом з Організацією Об'єднаних Націй.

Загальна мета

Розширити співробітництво між Радою Європи та Україною в сфері захисту прав людини.

Очікувані результати

- Підтримка влади і суспільства в ефективному вирішенні питання жорстокого поводження, безкарності і порушення прав людини відповідно до стандартів Ради Європи та рекомендацій спостерігачів (КЗТ);
- Поліпшення умов утримання у в'язниці відповідно до європейських стандартів і кращого досвіду;
- Посилення вирішальної ролі міліції в захисті та підтримці прав людини шляхом сприяння більш гуманного і соціально ефективного виконання міліцейських функцій;
- Покращення можливостей національної влади у боротьбі проти торгівлі людьми;
- Європейський суд з прецедентного права в сфері прав людини стане доступним і краще зрозумілим для фахівців у галузі права;
- Розширити можливості Омбудсмена в ефективному вирішенні широкого спектру порушень прав людини за допомогою позасудових засобів;
- Зміцнити право на свободу зібрань;
- Сприяти свободі засобів масової інформації в відповідності з європейськими стандартами;
- Підтримати владу у відновленні довіри міноритарних громад до органів та інститутів державної влади, у тому числі громади ромів;
- Забезпечити інструменти і знання в рамках антидискримінаційного законодавства та інституцій;
- Розширити можливості національних органів влади для вирішення питання вимушених переселенців;
- Підвищити потенціал національних установ із попередження та боротьби з побутовим насильством;
- Підвищити можливості національних установ щодо підтримки і захисту прав дітей, розвивати служби і системи для допомоги дітям, а також підвищити обізнаність про насильство і, зокрема, сексуальне насильство;
- Підтримати подальший розвиток політики з питань молоді;
- Посилити громадянське суспільство та сприяти всеохопному підходу в діалозі з громадянським суспільством.

Пріоритети детально

5.1. Запобігання тортурам та жорсткому поводженню, боротьба проти безкарності; Реформа міліції та пенітенціарна реформа

Запобігання тортурам та жорсткому поводженню, боротьба проти безкарності

Рада Європи працює над вирішенням проблеми жорстокого поводження та запобігання тортурам в Україні. Зокрема, разом із Європейським комітетом з питань попередження тортур (ЄКПТ), проводить курси для підвищення обізнаності у проблемах жорстокого поводження для суддів і юристів. Тренінги також пропонувались Уповноваженому Верховної Ради з прав людини, відомому як Омбудсмен, з метою впровадження запобіжних механізмів, аби в співпраці з групами громадянського суспільства зменшити кількість тортур та жорстокого поводження у в'язницях. У відповідь на останні події в Україні було організовано Міжнародну Конференцію зацікавлених сторін задля визначення стану розслідування подій на Майдані та порушень прав людини, аби, врешті, розробити загальні подальші

заходи. Національний потенціал боротьби з жорстоким поводженням за допомогою правоохоронних органів та пенітенціарних закладів було посилено через співпрацю з Радою Європи, в тому числі – через посилення ефективності розслідувань заяв про жорстоке поводження.

Рекомендації Ради Європи сформували підхід уряду до захисту проти жорстокого поводження. Рада Європи, в тому числі Європейський комітет з питань запобігання тортурам, дали кілька рекомендацій владі України щодо створення незалежних агентств, які б спеціалізувалися на розслідуванні скарг проти співробітників міліції та інших посадовців. Створення Державного бюро розслідувань можна розглядати як хорошу можливість для впровадження цих рекомендацій. Політика «нульової терпимості» щодо тортур і жорстокого поводження була офіційно оголошена пріоритетом уряду, та систематично згадується у стратегічних документах з прав людини в Україні, відповідно до рекомендацій Ради Європи.

Нинішні дії Ради Європи мають на меті подальший розвиток національного потенціалу у сфері боротьби з жорстоким поводженням завдяки правоохоронним органам та закладам з розслідувань. Зокрема, через посилення ефективності розслідувань скарг про жорстоке поводження, та поліпшення умов у в'язницях. Рада Європи допомагатиме в подальшій розробці національної нормативної бази для впровадження гарантій проти жорстокого поводження у відповідності до міжнародних стандартів. Особливу увагу буде приділено висновкам та рекомендаціям міжнародної консультативної ради. Крім того, має бути розроблено чітке керівництво, що обмежує використання сили міліцією. Також задля відновлення довіри громадян необхідними будуть заходи з підтримки судової реформи, а саме: підвищення незалежності та професіоналізму суддів. Рада Європи готова й надалі допомагати в реформуванні прокуратури, та впровадженні чітких і прозорих критеріїв та процедур відбору, призначення і просування прокурорів.

Завдяки цим заходам, заяви про випадки жорстокого поводження будуть ретельно розслідувані відповідно до критеріїв ЄСПЛ, таких як незалежність, адекватність, оперативність, вплив громадського контролю та участь потерпілих. Судова практика у випадках жорстокого поводження буде вдосконалена, аби забезпечувати відповідність санкційної політики залежно від важкості порушень прав людини, запобіганню безкарності.

Міліція і пенітенціарна система

Раду Європи було залучено до низки процесів реформування законодавства шляхом участі в парламентських комітетах і двосторонніх консультаціях з органами влади для забезпечення консультативної допомоги та сприяння отримання керівництвом України експертних коментарів. Це включає в себе поправки до закону про статус ув'язнених, про попереднє ув'язнення та ефективні заходи захисту стосовно умов утримання під вартою. Влітку 2014 року було проведено багатосторонній круглий стіл, де акцент був спрямований на поінформованість та знання національними впливовими гравцями вимог Європейської конвенції з прав людини, які стосуються ефективних внутрішніх засобів правового захисту для боротьби з негідними умовами утримання під вартою. Крім того, КРЄ розглянув дії, які вживали прокурори для розслідування повідомлень щодо жорстокого поводження працівниками силових структур стосовно затриманих осіб під час «подій Майдану» в Києві.

Рада Європи брала участь у низці заходів співпраці обох систем – міліції та пенітенціарної системи України. Завдяки діям РС, Україні було надано підтримку у створенні можливості оскарження умов утримання під вартою та виконання відповідних рішень стосовно утримання під вартою. Програми лікування та реабілітації ув'язнених були поліпшені, та була розроблена законодавча база для створення служби пробації і покращених інституційних можливостей для реалізації громадських санкцій, згідно з рекомендаціями Ради Європи та стандартами КРЄ.

Також Рада Європи допомагала в підвищенні якості правової допомоги і готова продовжувати надавати підтримку в підготовці юристів, працівників міліції та співробітників в'язниць із питань захисту прав людини під час міліцейської діяльності та в місцях утримання під вартою, імплементації кодексу етики та дисциплінарних механізмів для сприяння нульовій терпимості щодо жорстокого поводження. І, нарешті, буде зміцнюватись механізм моніторингу місць утримання під вартою Омбудсменом, і будуть посилені й узгоджені рамки цивільного контролю.

5.2. Торгівля людьми

Група експертів Ради Європи в боротьбі з торгівлею людьми (GRETA) опублікувала свою першу доповідь про оцінку України у вересні 2014 року. Хоча правова та інституційна рамки для вирішення проблеми торгівлі людьми були схвалені GRETA, були визначені сфери для вдосконалення, зокрема підвищення обізнаності та дії з припинення торгівлі людьми з метою трудової експлуатації, внутрішньої торгівлі та надходження іноземних громадян до України. Підтримка українських інститутів і фахівців в галузі права зіткнулися з питаннями, що стосуються торгівлі людьми; також свій внесок у вирішення цієї проблеми внесуть посилена допомога жертвам і система захисту свідків.

Спільна діяльність у боротьбі з торгівлею людьми допоможе в роботі з повної імплементації Конвенції Ради Європи про боротьбу з торгівлею людьми (CETS № 197) як ефективного інструменту у протидії торгівлі, кримінального переслідування торговців людьми і захисту жертв. Потенціал ключових організацій, що беруть участь у боротьбі з торгівлею людьми буде рости, і будуть створені законодавчі процедури та механізми для забезпечення своєчасної допомоги жертвам торгівлі людьми.

5.3 Омбудсмен

Рада Європи надавала активну підтримку з метою забезпечення ефективного функціонування офісу Омбудсмена. Заходи зі співпраці сприяли зміцненню потенціалу та компетенції Омбудсмена ефективно вирішувати питання стосовно широкого діапазону порушень прав людини. Порушення прав людини всіх типів були розглянуті як шляхом проведення офісом Омбудсмена скринінгу сумісності національних законів, правил та адміністративних практик стосовно прав людини, так і шляхом надання позасудових засобів відшкодування для окремих осіб, особливо з уразливих груп. Шляхом подальшого співробітництва, операційні потужності Управління Уповноваженого з прав людини в Україні буде посилено, зокрема, у випадках жорстокого поводження в місцях позбавлення волі, недискримінації та захисту даних.

Таким чином, дії зі зміцнення потенціалу офісу Омбудсмена для ефективного виконання його функцій Національного превентивного механізму допоможе в зміцненні системи захисту прав людини в Україні.

Національний превентивний механізм (НПМ)

Новий Національний превентивний механізм почав працювати і потребує співпраці з метою підвищення кваліфікації залученого персоналу. Рада Європи готова надавати свою допомогу для ефективного здійснення Закону про Національний превентивний механізм. Участь Ради Європи може також включати в себе допомогу в розвитку потенціалу Національного превентивного механізму офісу Уповноваженого з прав людини в Україні згідно з методологією та стандартами КРЄ, забезпечення технічної підтримки, роз'яснення відносин між НПМ та правоохоронними органами і використання матеріалів, отриманих від НПМ в рамках можливого цивільного, кримінального або дисциплінарного провадження.

5.4 Свобода зібрань

Рада Європи розробила важливі *acquis* (прим. зведення загальних нормативно-правових актів, обов'язкових для всіх країн-членів ЄС) щодо основних та практичних аспектів, пов'язаних зі свободою зібрань в Європі, котрі визначаються нормотворчою діяльністю Ради Європи та контролюючих органів. Європейський суд з прав людини, зокрема, інтерпретував і розвинув Статті 10 і 11 Європейської Конвенції з Прав Людини (ЄКПЛ) у своєму прецедентному праві. Іншими органами, що реалізують важливе базове керівництво, є Венеціанська комісія та Уповноважений з прав людини Ради Європи.

Рада Європи працює над розвитком права на свободу зібрань в Україні за допомогою різних засобів. Було здійснено оцінку потреб і погоджено допоміжні заходи щодо нової правової основи для громадських зібрань з урахуванням рішення Європейського суду з прав людини щодо «Веренцов проти України» (20372/11). Подальша дія включала стратегічний семінар з найкращих методик міліції під час громадських зібрань і підвищення обізнаності суддів та прокурорів про наслідки рішення щодо

«Веренцов проти України» як приналежного до свободи зібрання й асоціацій, права на справедливий судовий розгляд і права на судовий процес перед покаранням.

Наступні дії Ради Європи у зв'язку з цим включають в себе допомогу в розробці та прийнятті нормативно-правової бази для громадських зібрань, а також допомогу в її здійсненні за запитом від української влади.

5.5 Свобода засобів масової інформації

Україна взяла на себе зобов'язання «гарантувати свободу вираження думок та незалежність засобів масової інформації і журналістів, а також виключити використання адміністративних заходів, спрямованих на обмеження свободи ЗМІ». Свобода вираження думок, у тому числі незалежність засобів масової інформації, професіоналізм, плюралізм і різноманітність залишаються важливим зобов'язанням країни. Інституційні рамки для профілактики й ефективного розслідування щодо безпеки журналістів мають бути посилені.

Спільна діяльність в сфері засобів масової інформації в Україні до теперішнього часу була спрямована на вдосконалення нормативно-правової та інституційної бази, що регулює ЗМІ, створення служби суспільного мовлення та сприяння підвищенню професійних стандартів у журналістиці. Допомога і підтримка були забезпечені задля сприяння реалізації нещодавно прийнятого Закону про суспільне телебачення. Свобода самовираження була підвищена шляхом подальшого узгодження нормативно-правової бази для ЗМІ з міжнародними стандартами, а також була організована Конференція з безпеки журналістів. Крім того, посадові особи, журналісти та представники громадянського суспільства по всій країні пройшли підготовку зі застосування відповідних законів про доступ до офіційних документів, щоб працювати над вдосконаленням професіоналізму ЗМІ.

Подальші дії Ради Європи будуть враховувати виявлені прогалини в секторі засобів масової інформації. Допомога в налаштуванні повноцінного громадського мовника відповідно до нового законодавства, прийнятого у травні 2014 року, залишається важливим пріоритетом у діях Ради Європи. Україна надалі буде підтримана у вживанні необхідних законодавчих заходів з гарантування плюралізму ЗМІ під час виборчих кампаній. Свобода слова в Інтернеті в подальшому буде зміцнена відповідно до принципів, викладених у Статті 10 ЄКПЛ, і ефективна система захисту осіб буде розширена з урахуванням їхнього права на недоторканність приватного життя та права на контроль за особистими даними.

5.6 Захист осіб, що належать до меншин

Принцип рівності і недискримінації є основоположним елементом у захисті прав людини. Це гарантується Європейською конвенцією з прав людини (ЄКПЛ) (Стаття 14) і посилено Протоколом №12 до Конвенції, яка була ратифікована Україною в 1997 році. Допомога необхідна для підтримки реформ, особливо щодо реалізації наявних законодавчих та політичних інструментів у цьому полі. Діяльність щодо захисту прав кримських татар буде одним із цільових пріоритетів.

Рада Європи бере активну участь у наданні допомоги законодавчій реформі щодо прав меншин, у тому числі щодо можливих поправок до мови законодавства і пакету поправок до боротьби з дискримінацією. Зосереджуючись на Рамковій конвенції про захист національних меншин (РКЗНМ), спільна діяльність була спрямована на підвищення обізнаності обох органів державної влади та громадянського суспільства у сфері прав меншин; було проведено роботу з українськими інститутами задля просування досліджень, що сприяють розвитку стратегічних рекомендацій щодо політики. Рада Європи надає допомогу для розвитку конструктивного діалогу між відповідними міністерствами та представниками національних меншин для розвитку освіти мовою національних меншин, для роботи в напрямку відновлення впевненості меншин в органах державної влади та установах, і надалі підтримуватиме прогрес в сфері прав на освіту і ефективну участь національних меншин у суспільному житті. Рада Європи проводить постійні консультації з представниками національних меншин у Києві та в регіонах, щоб дізнатися про їхні проблеми, підвищити їхню обізнаність у міжнародних стандартах захисту прав національних меншин, а також підвищити ролі Представника і Ради Міжнародної згоди як новоствореного механізму зі сприяння у комунікації між урядом і національними меншинами.

Рада Європи вжила специфічних заходів для захисту прав ромського населення, зокрема, організувала тренінги, семінари та практикуми для державних посадових осіб і громадянського суспільства, а також допомогу з розробки та прийняття Національної стратегії захисту та інтеграції ромів і подальших Планів дій. Ця стратегія охоплює правовий захист ромів, поліпшення їхнього соціального захисту та зайнятості, а також подальший розвиток їхньої етнічної та культурної самобутності. Навчання на культурних посередників і соціальних працівників для ромів було також підтримано спільною діяльністю Ради Європи.

Рада Європи готова допомогти Україні в покращенні захисту меншин, у тому числі на місцевому рівні, а також у сприянні їхній соціальній інтеграції. Зміцнення правових та інституційних рамок прав людини відповідно до рекомендацій спостережних органів Ради Європи сприятиме підвищенню ефективності системи захисту прав меншин в Україні та співпраці в напрямку покращення у відносинах між державними органами і установами та національними меншинами. За запитом Рада Європи буде також продовжувати сприяти владі у вдосконаленні правової бази мов національних меншин. Зусилля із вдосконалення системи збору етнічних даних і забезпечення підготовки у сфері прав людини співробітників правоохоронних органів і заходи, пов'язані з боротьбою проти расизму і расової дискримінації, підсилили б захист меншин в Україні. Через співробітництво з Радою Європи ці заходи сприятимуть поліпшенню міжетнічної поваги, розумінню і деескалації напруженості.

5.7 Недопущення дискримінації

Рада Європи була залучена до боротьби з дискримінацією в Україні через спільну діяльність, спрямовану на гендерну рівність, захист прав осіб з обмеженими можливостями, мультикультуралізм та запобігання мові ворожнечі. Керуючись Європейською конвенцією з прав людини і Новою Європейською соціальною хартією, Рада Європи працює на підтримку здатності юристів ефективно захищати права людини, особливо у випадках їхньої дискримінації. У ході навчання в ЄКПЛ і ПЄСХ розробки посібника з Європейської Закону про недискримінацію і оновленої інформації про прецедентне право Європейського суду з прав людини, можливості юристів та правозахисників отримали подальший розвиток, уможливлуючи прогрес в сфері захисту національних меншин в Україні. Рада Європи в подальшому працювала над досягненням функціонального мультикультуралізму через розробки навчальних матеріалів та методології нових підходів у вивченні історії в мультикультурному контексті, забезпечуючи компетентно-орієнтоване навчання вчителів історії з різних регіонів України, а також через кампанію «Ні мові ворожнечі!».

Після ратифікації у 2009 році Конвенції ООН про права осіб з обмеженими можливостями (КПООМ) та сприянню реабілітації осіб з обмеженими можливостями, з 2012 року дістав підтримку український Національний план дій щодо реалізації Конвенції про права осіб з обмеженими можливостями в Україні. Деякі законодавчі поліпшення і зміни стали результатом цієї ратифікації і були підтримані правовими інструментами Ради Європи, обміном досвідом і хорошою практикою, одночасно з наданням допомоги.

Спільна діяльність в Україні продовжуватиме фокусуватися на запобіганні дискримінації на основі постійного зміцнення здатності юристів застосовувати європейські стандарти, зокрема ЄКПЛ та ПЄСХ. Проект забезпечить українських юристів і правозахисників аналізом національного законодавства, який може бути використаний в судах для захисту від дискримінації. Допомога в реалізації Плану дій Ради Європи щодо сприяння правам і повній участі людей з обмеженими можливостями 2006–2015 буде здійснюватися надалі в таких пріоритетних галузях, як освіта, професійне навчання, реабілітація і зайнятість людей з обмеженими можливостями. Просування стандартів гендерної рівності та механізмів їхнього забезпечення буде здійснено додатково, включаючи ліквідацію всіх форм дискримінації за ознакою статі шляхом створення і зміцнення механізмів моніторингу на центральному та місцевому рівнях.

5.8 Соціальні права

Рада Європи залучена до діяльності з покращення соціального обслуговування та соціального забезпечення в Україні, а також вирішення проблем, пов'язаних з політикою щодо вживання наркотиків. Займаючись питанням українських в'язнів, Рада Європи наблизилася українські практики та

політику щодо наркотиків до європейських стандартів. Рада Європи проводить навчальні семінари, навчальні візити і пілотні проекти для фахівців, що працюють з в'язницями; було створено центр якості, покликаний вирішувати проблеми наркотиків у в'язницях, були також проведені техніко-економічні обґрунтування та рекомендовані зміни практичної діяльності й політики щодо наркотиків.

Рада Європи прагне підвищити повагу до соціальних прав в Україні відповідно до положень Європейської соціальної хартії, Європейського кодексу соціального забезпечення, Нової стратегії, Плану дій Ради Європи щодо соціальної згуртованості, а також інших відповідних інструментів. Завдяки спільним програмам Україні буде надаватися допомога в підготовці приєднання до положень, які ще мають бути прийняті, в тому числі процедури колективних скарг. Допомога буде надана для приведення українського законодавства та практики у повну відповідність з європейськими нормами і зміцнення правової основи, із одночасним посиленням соціальних послуг та забезпеченням довгострокової стійкості українській системі соціального захисту, зокрема, пенсійному та медичному страхуванню.

5.9 Внутрішньо переміщені особи

Зростання кількості переміщених осіб в результаті поточного конфлікту в східних регіонах є вагомим викликом з гуманітарної та правозахисної точки зору. 20 жовтня 2014 року Верховна Рада прийняла Закон про права і свободи внутрішньо переміщених осіб, який є хорошою основою для задоволення потреб внутрішньо переміщених осіб. Під час підготовки до його прийняття українська влада тісно консультувалася зі Спеціальним радником Генерального секретаря Ради Європи, УВКБ ООН і українськими неурядовими організаціями.

На підставі запиту з боку української влади Рада Європи продовжуватиме надавати узгоджену підтримку разом з УВКБ ООН та іншими спеціалізованими установами з метою підвищення ефективності захисту систем і механізмів для внутрішньо переміщених осіб, зокрема, за допомогою ефективної реалізації закону про вимушених переселенців.

5.10 Домашнє насилля

Конвенція Ради Європи про попередження та боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством, інакше відома як Стамбульська конвенція, була підписана Україною в листопаді 2011 року і досі чекає на ратифікацію. Рада Європи надала українській владі юридичну експертну підтримку приведення українського законодавства у відповідність зі Стамбульською конвенцією і для її ратифікації парламентом, а також низку рекомендацій щодо реалізації її положень в українській політиці і практиці. Переклади Пояснювальної доповіді до Стамбульської конвенції на українську мову були надані законодавцям та іншим національним суб'єктам.

Рада Європи має намір продовжувати свою роботу в напрямку ратифікації і повного здійснення Стамбульської конвенції. Стратегії для швидкого реагування надалі будуть розроблені для людей в складних умовах життя, зокрема, жертв домашнього насильства, торгівлі людьми, а також осіб, які відчувають дискримінацію за ознакою статі.

5.11 Права дітей та молоді

Права дитини

Забезпечення прав людини у дітей має велике значення для Ради Європи, і це відображено в заходах співпраці, проведених в Україні останнім часом. Дії сприяли зміцненню та захисту прав людини за допомогою зусиль стосовно запобігання насильству щодо дітей, в тому числі сексуальної експлуатації та сексуального насильства. Зацікавлені сторони в судових системах були ознайомлені із керівними принципами, що стосуються доброзичливого ставлення правосуддя до дитини, і Рада Європи також закликала міжнародних експертів проаналізувати, наскільки захищені права дітей в рамках механізмів державного захисту, розроблених в результаті рекомендацій, представлених українській владі.

Зусилля з просування прав дітей триватимуть, одночасно із зусиллями Ради Європи зі збільшення зобов'язань уряду щодо приєднання й ефективної реалізації норм ООН та Ради Європи про права

дитини, зокрема конвенції Ради Європи про Захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, про протидію торгівлі людьми та кіберзлочинності.

Розробка Національного плану дій та стратегії з прав дитини буде розширена. Рада Європи буде і надалі заохочувати владу брати інтереси дітей до уваги під час судових розглядів, відповідно до основних принципів доброзичливого ставлення правосуддя до дитини.

Молодь

Рада Європи розробила Рамкову програму з молодіжної політики в Україні відповідно до Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015-ий роки. Ця програма сприяє розвитку політики з питань, що належать до розвитку мобільності молоді, її задіяності, культурного розмаїття, здорового способу життя і недопущення дискримінації дітей та молоді. За допомогою тренінгів, публікацій, політичних оглядів та семінарів дії Ради Європи зміцнили політику підтримки молоді в Україні. Було розроблено програми підготовки вчителів для приєднання до результатів Форуму молоді за демократію і права людини в українських школах, а надалі молодіжні форуми відбуватимуться щорічно. Реформа вищої освіти була наступним кроком в роботі Ради Європи з молодими людьми, орієнтованим на правові та кваліфікаційні рамки відповідно до принципів Європейської вищої освіти.

Оновлена щорічна дворазова Рамкова програма зі співробітництва в галузі молодіжної політики була розроблена в 2009–2015-у роках. Майбутні дії Ради Європи включають надання підтримки тренерам та збільшення участі молоді в мережевому розвитку, подальші можливості для навчання, створення колективних проектів та реалізацію молодіжних заходів на регіональному та місцевому рівнях. Важливість підготовки вчителів і освіти буде додатково підкреслена через діяльність Ради Європи, яка буде працювати на сприяння зростання ключової ролі освіти в розвитку прав людини, демократії і верховенства закону.

5.12 Громадянське суспільство

Рада Європи надає підтримку через спільні заходи щодо сприяння ефективній участі громадянського суспільства в конституційному процесі і законодавчій реформі. Мережі громадянського суспільства та їхня координація були укріплені шляхом діалогу й обміну передовим досвідом, а також планування регіональної стратегії. Були проведені спільні тренінги з Кодексу належної практики для громадянської участі у процесі прийняття рішень Конференції INGO (Міжнародних неурядових організацій – МНУО) як для держслужбовців, так і для представників громадянського суспільства. Крім того, були створені механізми для організованої участі громадянського суспільства, та була підвищена обізнаність учасників громадянського суспільства з ключових питань у державній політиці, принципах демократії, верховенства закону і прав людини.

Разом з українськими партнерами Рада Європи наразі розробляє законодавство, його реалізацію і практики для функціонування організацій громадянського суспільства в Україні та їхньої взаємодії з органами влади. За допомоги Школи політичних досліджень Рада Європи надалі забезпечить проведення спеціального курсу для учасників зі східних та південних регіонів України щодо ключових питань державної політики з метою допомоги у відновленні довіри і взаєморозуміння, а також для сприяння примиренню і гармонізації регіональних позицій стосовно основних політичних і соціальних проблем.

Юридичні джерела

Загальні юридичні джерела. Також GRETA (2014) 20 Доповідь про реалізацію Конвенції Ради Європи стосовно протидії торгівлі людьми Україною, Перший оцінювальний раунд 19 вересня 2014; Також Заява Європейської комісії проти расизму та нетерпимості в Україні 27.03.2014; Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, застосування Хартії в Україні, 2-й цикл моніторингу 15 січня 2014; Повідомлення Комісара з прав людини 2014; CRI (2012) 6 Доповідь Комісії проти расизму та нетерпимості в Україні (четвертий цикл моніторингу), Прийнята 8 грудня 2011 21 лютого 2012; Висновки ЄСПЛ про порушення в Україні (невиконання вироків національних судів, затяжні і необгрунтовані періоди затримки, порушення справедливого судового розгляду, права власності та інших положень ЄСПЛ); Доповідь Комісара Ради Європи з прав людини під час його візиту в

Україну, 10-17 грудня 2006; Інтерлакенська декларація; Запити представників національної влади та партнерських установ щодо заходів та консультацій з Європейським судом з прав людини (ЄСПЛ) і Департаментом виконання рішень ЄСПЛ; Прецедентне право Європейського суду з прав людини; Звіти Комітету Ради Європи з запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КЗТ) за результатами візиту в країну та стандарти, викладені в його щорічних загальних звітах; Рекомендації Ради Європи у пенітенціарній сфері, особливо Європейські стандарти утримання в'язнів; Рекомендації Комітету міністрів/Ради Європи (98)7 щодо етичного та організаційного аспектів охорони здоров'я у в'язницях; Звіти Комітету Ради Європи з запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КЗТ) за результатами візиту в країну та стандарти, викладені в його щорічних загальних звітах; Звіти про країну Комісара з прав людини Ради Європи; Рекомендації Комітету міністрів/ Ради Європи по Європейському кодексу поліцейської етики; Рішення ЄСПЛ з даними про порушення в Україні в сфері жорстокого поводження та невідповідного розслідування (нещодавнє напівпілотне рішення у справі Каверзін проти України, 2012); Звіти Європейського комітету з запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КЗТ) за результатами періодичних візитів в Україну; Звіти Комісара Ради Європи з прав людини щодо його візитів в Україну; Інтерлакенська та Брайтонська декларації; Запити представників національної влади та партнерських установ щодо заходів та консультацій з Європейським судом із прав людини (ЄСПЛ) і Департаментом виконання рішень ЄСПЛ; Європейська конвенція з прав людини (стаття 11); Європейська соціальна хартія (стаття 5, 6); Декларація щодо прав і обов'язків окремих осіб, груп та органів суспільства в пропагуванні та захисті загально визнаних прав людини та фундаментальних свобод (резолюція Генеральної асамблеї 53/144 (A/RES/53/144), 8 березня 1999-ого; Резолюція Комітету міністрів (2008) 23 про політику щодо молоді Ради Європи; робочі пріоритети з молодіжним сектором, як визначено на Спільній раді з питань молоді; Звіти перед Радою Європи Комісара з прав людини; інформаційні записки та звіти моніторингового комітету ПАРС; висновки Венеціанської комісії та Експертної ради щодо Закону про НУО.